

RĂSPINDIREA, DENSITATEA EFECTIVELOR DE CERB ȘI ELEMENTE PENTRU CUNOAȘTEREA CALITAȚII TROFEELOR

Ing. COTTA V.

în colaborare cu :

Ing. ALMAȘAN H.

Candidat în științe biologice

Problema de bază, în momentul de față, în gospodărirea terenurilor de cerbi este sporirea efectivelor pînă la densitatea optimă admisă și ridicarea sau cel puțin menținerea calității trofeelor.

Cerbul este una dintre speciile de vînat despre care s-a scris mult atît în literatura romînă cît și în cea străină.

Cu toate că majoritatea, acestor lucrări sînt valoroase, totuși numai cu ajutorul lor nu se pot rezolva unele probleme de gospodărire a terenurilor de cerbi din țara noastră, ce se pun astăzi. Astfel, ele nu oglindesc situația de azi în ce privește răspîndirea și densitatea populației de cerb, posibilitatea extinderii ariei sale de răspîndire în țara noastră, pagubele pe care cerbii le cauzează culturilor silvice și agricole în momentul de față. În ce privește istoricul răspîndirii pe cale naturală și artificială a cerbului în R.P.R., deși există multe date în literatura națională, totuși ele nu sînt complete și lipsește o lucrare de sinteză. La toate acestea se adaugă faptul că datele din literatura străină și concluziile la care s-a ajuns acolo, nu sînt potrivite totdeauna pentru țara noastră, unde condițiile staționale și influența factorului antropic sînt cu totul altele. Din toate acestea se desprinde necesitatea unor cercetări întreprinse în țara noastră, care să oglindească situația cerbului în momentul de față.

I. SCOPUL, OBIECTUL ȘI LOCUL CERCETĂRILOR

Scopul urmărit este de a lămuri unele aspecte privind biologia cerbului și gospodărirea terenurilor de cerb, așa încît pe baza rezultatelor ce se vor obține, gospodărirea să fie îmbunătățită.

Aspectele principale a căror lămurire s-a urmărit în acești doi ani au fost :

1. Răspîndirea și densitatea populației de cerb din R.P.R. în martie 1961.
2. Posibilitatea extinderii ariei cerbului în țara noastră.
3. Elemente privind istoricul răspîndirii naturale și artificiale a cerbului pe teritoriul R.P.R. în ultimii 80 ani.
4. Pagube cauzate de cerbi în culturile silvice și agricole.
5. Considerații asupra raportului între sexe și a atitudinii de luat în viitor.

6. Elemente pentru o mai bună cunoaștere a trofeelor de cerb.

Locul cercetărilor a fost în toate regiunile care au cerbi în momentul de față sau ar putea avea în viitor, deci toate regiunile din R.P.R. afară de București și Dobrogea.

II. METODA DE CERCETARE ȘI REZULTATUL CERCETĂRILOR

1. RĂSPINDIREA ȘI DENSITATEA POPULAȚIEI DE CERB IN MARTIE 1961

Ca metodă aplicată s-au folosit datele statistice asupra efectivelor de cerbi de la sfârșitul iernii 1961, ale Direcției economiei vînatului din M.E.F. În cazurile cînd a existat îndoială asupra exactității lor, sau atunci cînd datele au fost incomplete, s-a căutat lămurirea prin corespondență sau prin deplasări la fața locului. Firește, datele cifrice asupra efectivelor de cerbi includ în ele oarecare incertitudine, din cauza dificultăților pe care le în-tîmpină cel ce vrea să arate numărul de animale de pe o mare întindere păduroasă, greu accesibilă și care este silit adesea să folosească drept punct de sprijin doar urmele lăsate pe zăpadă sau pe solul moale. Dar acestea sînt singurele date pe care le putem avea și reprezintă cele mai noi valori posibile asupra efectivelor.

Efectivele absolute au fost prelucrate pentru a exprima numărul de indivizi la 100 ha pădure, adică densitatea. Prelucrarea s-a făcut pe fonduri de vînat, luînd de bază suprafața păduroasă și efectivul de cerbi a fondului respectiv.

Suprafețe de păduri și efective de cerbi.

Nr. crt.	D.R.E.F.	Suprafața pădurilor din fondurile populate cu cerbi	Cerbi la 1.IV.1961			Densitate	Repartizarea			
			efectiv				Categorია I 4,01—6,00		Categorია a II-a 2,01—4,00	
			Tauri	Clute	Total		supraf.	ef.	supraf.	ef.
1	Argeș	184 608	257	468	725	0,39	—	—	—	—
2	Bacău	404 255	585	1 030	1 615	0,40	—	—	—	—
3	Banat	136 170	257	425	682	0,50	1 167	54	2 232	76
4	Brașov	264 773	455	775	1 230	0,46	—	—	—	—
5	Cluj	125 239	435	750	1 185	0,95	—	—	4 125	90
6	Crișana	102 748	254	506	760	0,74	5 191	285	5 329	154
7	Galați	71 898	78	143	221	0,31	—	—	—	—
8	Hunedoara	107 706	184	350	534	0,50	706	60	—	—
9	Iași	7 000	3	6	9	0,13	—	—	—	—
10	Maramureș	220 690	421	857	1 278	0,58	—	—	7 810	188
11	Mureș A. M.	257 140	1 105	1 850	2 955	1,15	6 450	280	5 750	125
12	Ploiești	196 950	516	459	775	0,39	—	—	—	—
13	Suceava	406 700	1 029	2 203	3 232	0,79	—	—	11 750	260
Total		2 435 877	5 379	9 822	15 201	0,61	13 514	679	36 996	895
Procente din suprafață							0,5		1,5	

Din centralizarea acestor date asupra densității pe fonduri de vînat, s-a întocmit tabelul 1. Din acest tabel reiese că numai 18,5% din suprafața păduroasă populată cu cerbi are o densitate de peste 1 cerb la 100 ha și că pe 59% din suprafață, densitatea este mai mică de 0,51 cerbi la 100 ha pădure.

În cifre absolute :

— suprafața pădurilor din fondurile de vînat populate cu cerbi este de 2 485 877 ha, adică 39% din teritoriul forestier al țării, iar efectivul de cerbi de 15 201, ceea ce înseamnă că densitatea medie pe țară este de 0,61 cerbi la 100 ha pădure. Dat fiind că densitatea medie optimă este apreciată la circa 1,2 cerbi, înseamnă că în anul 1961 exista numai jumătate din efectivul considerat optim.

Cu ajutorul datelor asupra densității pe fonduri de vînat s-a întocmit o hartă. Această hartă arată cît de inegală este densitatea, cerbului în țara noastră : în toată regiunea de munte sînt diferențe mari, iar regiunea Oltenia deși are păduri de munte, este lipsită de cerbi. Abia în ultimii ani au fost luate măsuri de colonizare, la Ocolul silvic Runcu. Tere-nuri fără cerbi se găsesc și în Munții Apuseni, ca și în raioanele Caransebeș, Făget și Hațeg.

Tratamentul ce urmează a fi aplicat efectivilor de cerbi depinde, în cea mai mare măsură, de densitatea actuală și de cea optimă. Pentru a înlesni luarea de măsuri gospodărești adecvate, s-a întocmit tabelul 2, cuprinzînd complexele teritoriale de cerbi mai importante, în care s-au arătat densitatea actuală și principalele măsuri gospodărești ce ar trebui luate în tratarea efectivilor.

Tabelul 1

pe categorii de densitate la 1 aprilie 1961

fondurilor pe categorii de densitate (la 100 ha.)

Categoría a III-a 1,51—2,0		Categoría a IV-a 1,01—1,50		Categoría a V-a 0,51—1,0		Categoría a VI-a 0,21—0,50		Categoría a VII-a pînă la 0,20	
supraf.	ef.	supraf.	ef.	supraf.	ef.	supraf.	ef.	supraf.	ef.
—	—	4 532	54	54 001	377	74 973	236	51 102	58
—	—	15 820	205	68 160	420	265 515	905	54 760	85
10 190	193	6 600	91	11 813	78	38 511	109	65 657	81
19 000	305	—	—	73 338	450	123 091	400	49 344	75
28 441	515	24 597	325	29 684	195	4 200	10	34 193	50
856	16	9 370	104	9 831	68	25 369	79	40 802	54
—	—	—	—	7 919	74	48 720	129	15 259	18
—	—	24 850	313	—	—	23 350	90	58 800	71
—	—	—	—	—	—	—	—	7 000	9
—	—	34 850	435	43 890	357	70 650	218	63 490	80
27 400	440	100 370	1 260	86 600	725	30 570	1 5	—	—
—	—	—	—	46 050	280	134 100	468	16 800	27
32 900	605	72 050	860	129 150	960	152 050	536	8 800	11
118 786	2 074	293 039	3 647	560 436	3 982	991 099	3 305	472 007	619
4,7		11,8		22,5		40,0		19,0	

Complexele teritoriale importante populate cu cerbi în martie 1961

Nr. crt.	Complexul	Suprafața pădușorilor ha	Efectiv de cerbi buc	Densitatea			Originea cerbului	Măsuri gospodărești ce se propun Atitudinea față de complex
				minimă	maximă	medie pond.		
1	Reșița—Anina	76 173	179	0,12	0,69	0,25	R. S. Cehoslovacă și Austria	Cercetarea cauzelor efectivului redus și sporirea efectivului. Fiind un complex izolat, este necesar a se face legătură cu un complex vecin
2	Șarlota—Lipova	32 729	232	0,14	6,00	0,71	Germania, Austria, R. S. Cehoslovacă	Reducerea efectivelor în fondurile Pișchia, Cocor, Neudorf și Aliuș și realizarea unei răspândiri mai uniforme în alte fonduri, azi sub-populate
3	Săvișin—Gurahonț —Radna	49 193	281	0,07	1,99	0,57	Maramureș	Menținerea efectivelor la O. S. Săvișin și ridicarea lor la ocoalele vecine. Imbunătățirea hranei
4	Chișineu-Criș— Oradea	28 333	465	0,21	6,08	1,64	Infiltrații din R.P.U.	E vorba de cerbi din regiunea de șes. Se propune o reducere simțitoare a efectivelor, pentru a nu cauza pagube în agricultură și păduri
5	Șebiș—Beliu—Beiuș	46 621	145	0,10	2,44	0,31	Idem și colonizare la Mierlău și Șebiș	Poate deveni un teren bun de cerbi din regiunea de dealuri înalte. Se va spori efectivul

6	Balc—Tășnad	8 410	143	0,25	5,44	1,70	Austria	Reducerea efectivului la fondul Balc, ridicarea lui la restul fondurilor. Imbunătățirea hranei.
7	Borlești—Șomcuța Mare	27 030	256	0,23	3,18	0,95	Taurii de la Cheorghieni, ciutele din R.S.C.	Sporirea efectivelor pînă la densitatea optimă.
8	Firiza—Sighet	64 530	284	0,08	1,42	0,44	—	Teren de cerbi cu tradiție. Trebuie sporit efectivul.
9	Vișeu—Ruscova	82 440	651	0,13	1,33	0,79	Autohtoni	Este unul din complexele importante. Se cere uniformizarea densității.
10	Strîmbu—Băiuț—Năsăud	68 403	111	0,10	0,35	0,16	Autohtoni	Densitate foarte scăzută. Trebuie sporită. Poate deveni un complex important.
11	Călimani—Gurghiu—Harghita	331 410	3 361	0,15	1,74	1,01	Autohtoni	În prezent este complexul cel mai important din țară. Se cere selecția și ridicarea efectivului.
12	Mediaș—Sighișoara	19 511	120	0,61	0,63	0,62	Infiltrare din Harghita	Menținerea în măsura în care nu fac pagube.
13	Moldova (Suceava—Vrancea)	926 453	5 853	0,17	2,85	0,63	Autohtoni	Ridicarea densității și tratarea lor mai rațional.
14	Cotul Carpaților — Pucioasa—Brașov	341 333	1 439	0,16	1,25	0,42	Autohtoni	Densitatea fiind mică, se cere sporirea ei.
15	Muscel—Petroșeni	376 136	1 403	0,03	1,28	0,37	Autohtoni și colonizare din R.P.U.	Cu excepția terenului Sebeș—Oașa, densitatea este mult sub cea optimă. Se cere ridicarea ei.

Se pare că în țara noastră, indicele sporului anual real la cerb este mic. În Europa Centrală se consideră că sporul anual real reprezintă 70% din numărul femelelor în vîrstă de cel puțin 2 ani (31). Pentru condițiile din țara noastră un astfel de indice încă nu a fost calculat, dar în orice caz el trebuie să fie sensibil mai mic, din cauza lupilor, rîșilor și a cîinilor hoinari. Cu toată rezerva, apreciem acest indice la 40%. În tabelul 3 este prezentat un calcul care arată că, admitînd acest indice de 40% și un raport între sexe inițial de 1:2 într-un interval de 13 ani efectivul poate crește de 10 ori (de la 15 la 154).

Tabelul 3

Dinamica înmulțirii cerbului colonizat într-o pădure de 10 000 ha, cu 5 tauri și 10 ciute *.
Efectivul optim este de 100 cerbi **

Nr. crt.	Anul	Efectiv la 31.III		Spor natural real		Repartizarea sporului anual real		Efectiv total la sfîrșitul sezonului		Total cerbi de ambe sexe
		♂	♀	Femele apte de repr. 80 %	Spor real la 31. III 40 %	♂	♀	♂	♀	
1	1962	5	10	8	3	1	2	6	12	18
2	1963	6	12	10	4	2	2	8	14	22
3	1964	8	14	11	4	2	2	10	16	26
4	1965	10	16	13	5	3	2	13	18	31
5	1966	13	18	14	6	3	3	16	21	37
6	1967	16	21	17	7	3	4	19	25	44
7	1968	19	25	20	8	4	4	23	29	52
8	1969	23	29	23	9	5	4	28	33	61
9	1970	28	33	26	10	5	5	33	38	71
10	1971	33	38	30	12	6	6	39	44	83
11	1972	39	44	35	14	7	7	46	51	97
12	1973	46	51	41	16	8	8	54	59	113
13	1974	54	59	48	19	10	9	64	68	132
14	1975	64	68	54	22	11	11	75	79	154

* Se presupune că sporul natural real este 40% din numărul ciutelor adulte, iar numărul ciutelor adulte este 80% din cel al tuturor femelelor, inclusiv vițelele.

** Efectivul optim de cerbi va fi atins după 10 ani.

Cu ajutorul acestui mod de calcul, organele din producție, dacă pornesc de la efectivul din 1948, cînd s-a pus ordine în paza vînatului, după pagubele ce au urmat războiului, pot stabili dacă în terenurile de cerbi pe care le administrează sporul a fost satisfăcător sau nu.

2. POSIBILITATEA LĂRGIRII ARIEI DE RĂSPINDIRE A CERBULUI ÎN R.P.R.

Metoda de lucru folosită a fost: analiza răspîndirii și densității actuale a cerbului, cercetarea hărții pădurilor R.P.R. pentru a identifica masivele păduroase de mare întindere și consultarea amenajamentelor pădurilor. La toate acestea s-au adăugat sondaje făcute pe teren și informații primite de la personalul silvic și de vînătoare.

Una din concluziile ce se pot trage din analiza răspîndirii și densității cerbului este necesitatea sporirii densității lui în aria actuală. Cea mai mare

parte a fondurilor de vînat au o densitate mai mică decît cea optimă. Acest aspect a fost tratat la punctul precedent.

O altă concluzie este aceea că există complexe păduroase întinse, care îndeplinesc condițiile cerute de această specie, însă din care vînat în momentul de față lipsește. Se impune deci extinderea ariei actuale, pentru a folosi integral potențialul cinegetic.

În fine, se constată că există insule de cerbi. Ele ar trebui legate între ele, în interesul împropătării de sînge.

Lărgirea ariei o considerăm posibilă în următoarele cazuri :

a) În Carpații Răsăriteni este posibilă o lărgire a ariei, la periferie, pe cale naturală. Fenomenul se poate produce pe de o parte prin sporirea densității în nucleele actuale și revărsarea surplusului în terenurile vecine, iar pe de altă parte prin alungarea cerbilor de către lupi sau ciini hoinari.

Este necesar însă ca în noile terenuri să se găsească condiții favorabile pentru a se putea stabili.

b) În Carpații Sudici fenomenul va fi identic în porțiunea dintre Buzău și Olt. În dreapta Oltului însă situația este diferită.

În Oltenia nu există cerbi, deși în porțiunea începînd de la Curmătura Oltețului pînă la Baia, de Aramă sînt numeroase suprafețe păduroase bune pentru acest vînat.

Cercetările noastre arată că din cînd în cînd apar cerbi, mai cu seamă în Ocoalele silvice Bumbesti și Novaci¹. Dacă nu rămîn și nu s-au înmulțit pînă în prezent, cauzele sînt probabil braconajul și lupii.

Popularea cu cerbi a acestei întinse regiuni se poate face în felul următor : în stînga Jiului, prin infiltrații din Valea Lotrului, pe la Curmătura Oltețului, ajungînd astfel în pădurile Ocolului silvic Novaci. Pentru ca aceasta să reușească este nevoie în prealabil să sporească efectivul în bazinul Lotrului, prin pomparea surplusului din bazinul Sebeș-Oașa.

O altă direcție de infiltrație, tot în porțiunea din stînga Jiului, este din Ocolul silvic Petroșeni; prin stînga Jiului în pădurile Ocolului silvic Bumbesti. Și aici densitatea va trebui să crească. Faptul că în Ocolul silvic Petroșeni masivul păduros este întrerupt de pășuni și fînețe pe cîtiva km, în apropiere de limita cu Ocolul silvic Bumbesti, nu constituie un obstacol de netrecut, deoarece cînd sînt alungați de lupi, cerbii trec și peste terenurile goale.

Numeroase cazuri de răspîndire în țara noastră dovedesc acest lucru. Așa fiind, ocoalele silvice Novaci și Bumbesti pot fi populate din terenurile vecine, pe cale naturală. Se cere doar să se aplice măsurile cunoscute pentru a atrage și apoi a fixa în teren cerbii ce au ajuns aici prin infiltrație.

În ce privește porțiunea din dreapta Jiului din regiunile Oltenia și Hunedoara, potrivit statisticii D.E.V., aceasta nu are cerbi. Sondajele făcute de responsabilul temei arată același lucru. Personalul de pază al vînatului și lucrătorii din centrala D.R.E.F.-Hunedoara afirmă că niciodată n-au văzut sau auzit să existe cerbi în dreapta Jiului. Pentru repopularea regiunii, Direcția economiei vînatului a început acțiunea la Ocolul silvic Runcu, unde

¹ Comunicare din partea ing. D. Arnăutu.

a construit un țarc de aclimatizare. Din nucleul Runcu, cerbii vor trece cu timpul și în bazinul superior al Jiului românesc, situat între localitatea Cîmpul lui Neag și punctele Arcani și Valea de Pești.

De menționat că terenul stîncos care apare uneori în această regiune poate crea unele dificultăți în populare, dat fiind că cerbii alungați de lupi se accidentează mai ușor aici decît în terenurile cu pantă potrivită. Pierderile vor fi deci aici mai mari.

Fundul Văii Cernei, din cuprinsul Ocolului silvic Baia de Aramă, ca de altfel și restul văii Cernei, nu este apt pentru cerb fiind stîncos.

c) Un alt masiv păduros, care pare a fi apt pentru cerb, este pe versantul nordic al Carpaților Sudici, și anume în raza ocoalelor silvice: Rusca Montană, Oțelul Roșu, Caransebeș, Făget și Coșava. Măsurile de colonizare au fost luate în anul 1960 de D.E.V. prin înființarea unui țarc la Ocolul silvic Rusca Montană, punctul Poiana Mărului. Cu timpul, noul centru de colonizare s-ar putea uni spre est cu fondurile de cerbi din ocoalele silvice: Petroșeni și Pui, iar spre vest cu insula Bozovici-Văliug-Anina.

Se înțelege că această unire a centrului Petroșeni-Pui cu centrul Bozovici-Văliug-Anina se va putea realiza numai într-un timp mai îndelungat, cînd cerbii vor avea condiții favorabile de liniște și vor ocupa toată zona muntoasă de sub cea a caprelor negre.

În ocolul Făget și Coșava n-ar fi exclusă infiltrarea dinspre Săvîrșin și Lipova. Într-adevăr, personalul de pază vînătorească de la Săvîrșin observă cum cerbii trec Mureșul de pe malul drept pe cel stîng și înapoi. Ocolul Săvîrșin este vecin cu ocoalele Făget și Coșava. Cu timpul, cerbii din Săvîrșin s-ar putea uni cu cei din Ocolul silvic Lipova printr-un coridor.

d) Cum s-a mai arătat, Munții Apuseni constituie unul din ținuturile apte pentru cerbi și unde colonizarea trebuie continuată. Pînă acum cîtiva ani, un masiv păduros de mare întindere din regiunile Cluj și Crișana era total lipsit de cerbi. Este vorba de partea muntoasă a ocoalelor silvice Gilău, Huedin, Beliș, Remeți, Beiuș, Sudrigiu, Vașcău, Baia de Arieș, Cîmpeni. În anul 1960, prin grija Direcției economiei vînatului, D.R.E.F.-Cluj a lansat în punctul Valea Ierii din Ocolul silvic Turda 14 cerbi, creînd astfel primul nucleu de colonizare, într-un loc care pînă acum cîteva decenii era bine populat cu acest vînat. Dar acest nucleu nu este suficient pentru vasta întindere păduroasă de aici. Se propune deci crearea a încă unui nucleu în partea de nord-vest a masivului, și anume la Ocolul silvic Remeți, la altitudine de circa 800—1000 m. Cele două nuclee amintite, plus infiltrațiile dinspre ocoalele silvice Beiuș și Oradea, vor duce, cu timpul, la popularea cu cerb a întregului masiv păduros de care ne ocupăm. La ordinea urgenței, colonizarea de la Remeți ar trebui să ocupe primul loc.

e) Lărgirea ariei pe cale naturală este posibilă și în complexul Reșița-Anina și se va produce pe măsură ce densitatea va crește. În anul 1961 efectivul de aici era de-abia de 179 cerbi, în vreme ce înaintea celui de-al II-lea război mondial el se urca la 500 (2). O dovadă a perspectivei înmulțirii este că azi densitatea pe întregul complex este de-abia 0,23, față de circa 1,00 cît ar fi cea optimă.

3. CONTRIBUȚIE LA ISTORICUL RĂSPINDIRII PE CALE NATURALĂ ȘI ARTIFICIALĂ A CERBULUI ÎN R.P.R.

Cunoașterea cerbilor din țara noastră interesează și din motivul că forma coarnelor, cum se știe, este o consecință a eredității. Dar cerbii din R.P.R. nu au toți aceeași origine: unii sînt autohtoni, alții colonizați prin aducerea unor indivizi din Europa Centrală. Se pare că nu lipsește nici sîngele de Wapiti. În cele ce urmează se caută a se aduce o contribuție la lămurirea problemei.

Materialul a fost obținut de la direcțiile regionale de economie forestieră prin completarea de către acestea a unei fișe întocmită de autor, apoi prin consultarea literaturii de specialitate, îndeosebi a revistelor de vînătoare și, în fine, prin comunicări verbale făcute responsabilului de temă, de către diferiți cunoscători ai situației.

a) Răspîndirea pe cale naturală și fluctuațiile de efectiv în ultimii 80 ani

În feudalism, înmulțirea exagerată a cerbului a avut ca urmare pagube enorme în culturile agricole. În Germania, țaranii priveau „scrișnind din dinți” cum vînatul le dijmuia recoltele, dar nu aveau posibilitatea să schimbe situația (21). Astfel, s-a acumulat o aversiune a țăranilor împotriva cerbului, ceea ce a dus la o cruntă răzbunare după evenimentele din 1848—49, cînd efectivul de cerbi a fost decimat, dacă nu distrus în întregime. Pagubele mari cauzate de cerbi au făcut ca legea germană din 1848 să permită fiecărui proprietar funciar să vîneze cerbi pe proprietatea sa, indiferent de întinderea acesteia. Aceasta a dus la o scădere foarte mare a efectivului, mergînd pînă la exterminare. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea s-a înregistrat cel mai scăzut efectiv de cerbi din ultimele două secole (21). Efective reduse au mai rămas doar în pădurile particulare de mare întindere și greu accesibile, unde vînătoria fiind mai dificilă, o parte din vînat a reușit să se salveze, ca și în pădurile statului mai bine păzite. Aceste resturi au constituit efectivele de bază în acțiunea de refacere, care a început în ultimul sfert al secolului al XIX-lea.

O ilustrare a situației dezastruoase de atunci o avea în următoarele fapte:

Între anii 1885 și 1890, în Munții Rodnei și în Călimani nu existau cerbi. De asemenea, pînă pe la 1870 nu existau în Munții Gurghiului (24). Cînd a apărut primul cerb în masivul Gurghiului, localnicii nu știau ce fel de animal este (30). Așadar, unul din cele mai bine populate terenuri de cerbi din țara noastră — Gurghiul — pe vremea, aceea nu avea cerbi.

Pînă în anul 1902, cînd s-a făcut o colonizare, nu erau cerbi nici în Ocolul silvic Prundul Birgăului.

Înainte de anul 1914, terenuri mari, bine populate cu cerbi, erau doar în Maramureș, în regiunea Suceava și în Carpații Sudici (26) (probabil în Valea Sebeșului). Războiul din 1914—1918, care s-a desfășurat cu mare intensitate și în acest ținut, a avut ca urmare împingerea cerbilor spre sud, deci lărgirea ariei de răspîndire.

Imediat după primul război mondial, adică aproximativ în anul 1919, în Ocolul silvic Sovata nu erau cerbi (15).

În raioanele Gheorghieni, Miercurea Ciuc, Odorhei, Sf. Gheorghe și Tg. Secuiesc, primii cerbi au venit, după anul 1918, prin infiltrație (10).

Redresarea situației s-a început în ultimul sfert al secolului al XIX-lea și a continuat în secolul XX, pe de o parte prin protecția efectivelor existente, iar pe de altă parte prin colonizări de cerbi aduși din alte țări.

B o t e z a t este de părerea că în partea de nord-vest a regiunii Suceava, în special în raioanele Vatra Dornei, Cîmpulung Moldovenesc și Rădăuți, redresarea a început cam pe la 1870 (3), prin ocrotirea intensă a cerbului.

B e n i n d e însă afirmă că în Europa, în general, redresarea cerbului a început cam pe la 1880 (1).

b) Colonizări de cerbi în ultimii 80 ani

Paralel cu protecția dată nucleelor de cerbi autohtoni, s-a început o acțiune și de aducere de cerbi din alte țări și lansarea lor pe teritoriul țării noastre, în special în Transilvania. Despre colonizările cunoscute, s-a întocmit tabelul 4. Dat fiind că asupra acestor colonizări există puține documente scrise, a trebuit să se recurgă adesea la mărturisirile persoanelor în viață. Deoarece în informațiile date din memorie se pot strecura și erori, facem rezerva convenită asupra cifrelor. Fapt este că aceste colonizări au existat și s-au făcut în punctele respective. În ce privește efectivul existent azi, el nu poate forma un criteriu asupra măsurii în care colonizarea a reușit, deoarece în cursul deceniilor, efectivele au suferit fluctuații, fie din cauza războaielor, fie din pricina schimbării deținătorilor terenurilor de vînat. Cazurile de colonizări sînt mai numeroase în Transilvania, unde refacerea efectivelor de cerbi a început mai timpuriu și pe scară mai mare decît în restul țării.

Punctele de colonizare sînt arătate în harta din fig. 1.

În ce privește fluctuațiile în efectivele de cerbi, sînt de menționat următoarele: cum s-a arătat, redresarea a început după anul 1870. Efectivele au sporit continuu pînă în timpul războiului 1914—1918, cînd la sud de Carpați, cerbii au avut de suferit din cauza trupelor de ocupație și a războiului însuși, iar în Transilvania, după evenimentele de la sfîrșitul anului 1918, cînd s-a produs descompunerea armatei austro-ungare, iar soldații s-au întors de pe front înarmați, s-a produs decimarea stocurilor de cerbi. Perioada de distrugere a mai durat cîțiva ani și după război, pînă cînd s-a putut pune ordine în paza vînatului.

De la primul pînă la al doilea război mondial, efectivele de cerbi au crescut continuu. În bazinul Mureșului superior, densitatea medie era de 32 cerbi la 1000 ha de pădure (10).

În complexul Gurghiu, între 1938—1940 se pare că densitatea optimă a fost depășită. S-a produs o expansiune spre periferie, împrăștiindu-se în terenurile vecine și coborînd la dealuri unde au cauzat pagube în terenurile agricole (16).

În timpul celui de-al doilea război mondial și cîțiva ani după terminarea lui, efectivele de cerbi au suferit noi pierderi, cu nimic mai prejos decît cele de după primul război. Curba efectivului a crescut însă din nou, iar în unele terenuri s-a ajuns azi la densitatea optimă. În altele însă efectivele continuă să fie mici.

Cele de mai sus sînt o dovadă a legăturii dintre evenimentele politice și gospodăria vînatului și despre efectele negative ale războiului asupra vînatului.

În literatura noastră găsim afirmații despre infuzia de sînge de Wapiti la cerbul nostru. Astfel, Emil Witting (36) arată că puritatea rasei cerbului nostru carpatin a fost alterată prin introducerea de sînge străin de

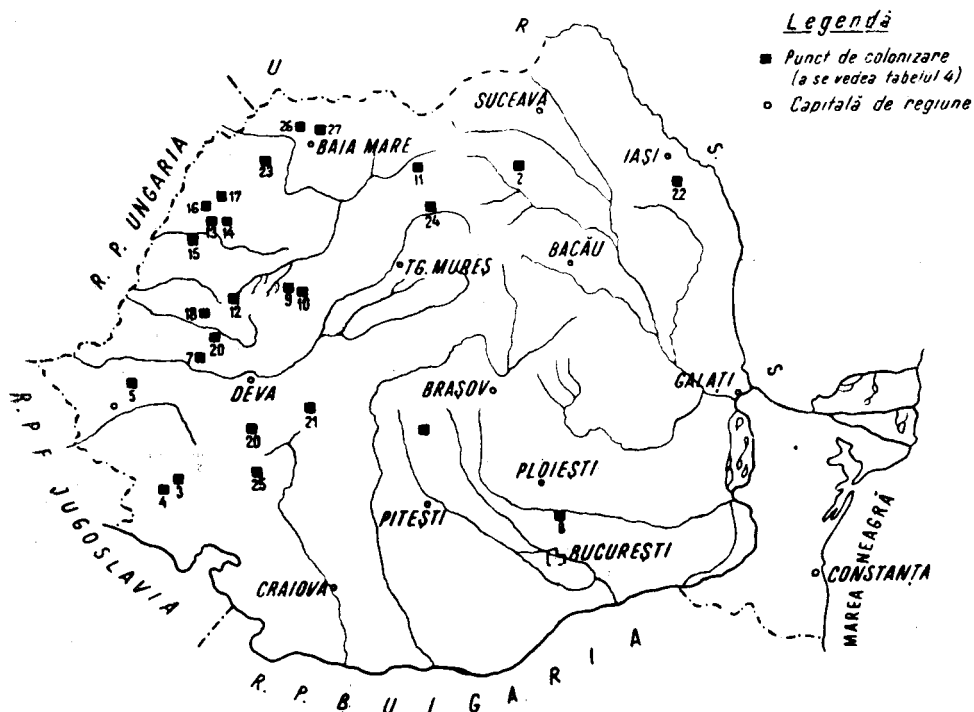

Fig. 1 — Colonizări de cerbi în ultimii 80 de ani

Wapiti, probabil la Gurghiu. Ocolul silvic Gilău, bazîndu-se pe comunicarea verbală a brigadierului silvic pensionar Török, arată că și la colonizarea din 1888—1890 din Valea Ierii—Dobrin au fost aduși doi masculi din America „pentru a întări coarnele”. Evident, este vorba de Wapiti.

Una din constatările ce se pot face din cunoașterea colonizărilor artificiale dinaintea de 1918 în Transilvania este că cerbii au provenit din Europa centrală : R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, Austria, iar cum cerbii din vestul țării sînt despărțiți de cei din Carpați printr-o fișie lată, lipsită de cerbi, înseamnă că cerbii pe care îi avem în regiunile Banat și Crișana au altă origine decît cei din Carpați. Excepție fac doar cerbii de la Săvîrșin.

În încheierea acestui scurt istoric al colonizării cerbului trebuie arătat că în colecția Erbach din R.D. Germană se păstrează un trofeu de cerb de pe teritoriul țării noastre. Este vorba despre un cerb împușcat în anul 1800 de căpitanul austriac de grăniceri B a l e n, la granița dintre Transilvania și Muntenia. Este un trofeu frumos, cu greutate de 10 kg, grosinie

Colonizări de cerb pe teritoriul

Nr. crt.	Regiunea	Ocolul silvic	Punctul de colonizare	Anul aproximativ al colonizării	Numărul de indivizi colonizați	Originea cerbilor colonizați
0	1	2	3	4	5	6
1	Argeș	Domnești	Bahna Rusului	Înainte de 1914		Nu s-au găsit date
2	Bacău	Mănăstirea Neamț	Secu	1896		Nu sînt date
3	Banat	Văliug	Vila Semic	1894	11	7 din R.S.Cehoslovacă, 4 din Ungaria
4	Banat	Anina	Poiana Cerbilor	1903	7	Aduși de la Văliug
5	Banat	Timișoara	Șarlota	1904	92	Germania, Austria și R.S.Cehoslovacă
6	Banat	Timișoara	Banloc	1910	25	?
7	Banat	Săvirșin	Trouaș (Ardeleanu)	1885	18	Maramureș
8	București	Snagov	Pădurea Snagov	1950—1951	4	R.P.R.
9	Cluj	Turda	Valea Ierți Dobrin	1888—1890	20	Maramureș, R.P.U., America
10	Cluj	Turda	Valea Ierți	1960	14	R.P.R. Carpați
11	Cluj	Prundul-Birgăului	Dealul Lat Cicoșul	1902	17	R.P.U. (Lunca Dunării)
12	Crișana	Vascău	Valea Tarina (între Cristior și Săliște de Vascău)	1870—1905	?	Austria, apoi R.P.U. și Tatra R.S.C.
13	Crișana	Aleșd	Grosi	1905—1907	15	
14	Crișana	Aleșd	Poiana Florilor	1900—1903	?	
15	Crișana	Oradea	Mierlău, pădurea Sîtitelec	1913	25	
16	Crișana	Mărghita	Pădurea Lighed	1896	25	Austria
17	Crișana	Mărghita	Pădurea Fagul (Balc)	1908—1910	34	Pădurea Lighed
18	Crișana	Șebiș	Ciutărie	Înainte de 1918		Nu se cunoaște
19	Crișana	Gurahont	Valea Hontîșor	Idem		Nu se cunoaște

R.P.R. în ultimii 80 ani

Efectivul de azi	Sursa datelor	Diverse
7	8	9
150	Personal silvic local	În punctul Bahna Rusului s-a făcut un țarc unde cerbii au stat temporar
60	Carpații 1/1934	Țarcul a avut 100 ha. Spre sfârșitul anului 1933 în țarc erau 57 cerbi
46	Carpații 1/1939	Țarcul a avut 125 ha. În 1889 au fost aduși în țarc 7 cerbi din Boemia, iar în 1890, 4 din Ungaria. Altitudinea țarcului 710-800 m
133	DREF Timișoara 10530/1961	Țarcul a avut 100 ha. Aducerea în țarc a cerbilor s-a făcut în 1893, iar eliberarea în 1903
68	Idem	Cerbii au fost ținuți într-un parc de circa 1150 ha. Cel care azi sînt în libertate (68) provin din cei evadați din parc
16	Idem	Au fost lansați 8 tauri și 17 ciute. În cursul timpului o parte au fost împușcați. Pădurea are cca. 700 ha.
91	Idem	În cursul timpului au avut loc numeroase și mari fluctuații de efectiv, mai ales după războaie
—	DREF-București 15652/1961	Cerbii au fost lansați într-un parc de 100 ha (2 tauri și 2 ciute împreună cu alte cervidee). În iarna 1953-1954 parte au evadat. Azi, practic au fost exterminați din cauză că au făcut pagube în păduri
—	Ocolul silvic Gilău 790/1961	În preajma anului 1918 efectivul ajunsese la 800-1000 cerbi, răspîndindu-se și în pădurile din jur. Ulterior, din cauza războiului și urmărilor lui, s-au distrus. Ultimul a fost împușcat probabil în 1937-1938 de un braconier
—	DREF-Cluj 15260/1961	Colonizarea se pare că a reușit. În anul 1961 s-au văzut viței, iar în toamnă cerbii au boncănit. Au fost lansați 6 tauri și 8 ciute
350	DREF-Cluj 15260/1961	Țarcul a avut 32 ha. Lansarea în terenul liber a avut loc în anul 1912, lansîndu-se 2 tauri și 15 ciute. Informațiile au fost primite de la Pașcan Axente, fost paznic de vînat.
Dispărut	Maistru păstrăvar Fazekas Zoltan	Au fost ținuți în țarc. Distruși total la sfîrșitul primului război mondial.
3	DREF-Crișana 8330/1961	Stocul a fost decimat în 1918
3	Idem	Nu au fost lansați în terenul liber, ci ținuți într-un parc de circa 80 ha. Stocul a fost decimat în 1918, apoi în 1944-1945
44	Idem	Au fost lansați 4 tauri și 21 ciute. Efectivul a avut mult de suferit după fiecare război mondial
12	Idem	Au fost 10 tauri și 25 ciute. După terminarea parcului de la Balc au fost mutați aici
146	Idem	Au fost 14 tauri și 20 ciute, puse în parcul de vînat în suprafață de 1000 ha ; originea lor este din pădurea Lighed. Împrejmuirea parcului a fost desființată în 1944-1945, încît azi sînt în terenul liber.
17	Personalul silvic local	Colonizarea s-a făcut în punctul numit Ciutărie între Sebiș și Dezna
22	Idem	Înainte de 1918 era un număr destul de mare de cerbi, mai ales în jurul punctului Trihoț

0	1	2	3	4	5	6
20	Hunedoara	Retezat	Zlătuia-Turcu	1912—1914		R.S.Cehoslovacă
21	Hunedoara	Sebeș	Valea Sebeșului	1892	6	Ungaria
22	Iași	Ciurea	Poieni	1954	4	Rădăuți (Suceava)
23	Maramureș	Cehul Silvaniei	Asuajul de Sus	1901—1902	30	Taurii din Carpații Estici (Gheorghieni) ciutele din R.S.Ceh.
24	Mureș Aut. Maghiară	Răstolița	—	—	Nu se cunoaște	Austria
25	Oltenia	Runcu	Poiana Babii	1959—1960	16	Carpații Românești
26	Maramureș	Tăuți	Iiba	circa 1900	Nu se cunoaște	R.P.U. (Komarom)
27	Maramureș	Baia Mare	Firiza	circa 1900	Idem	Idem

și lungime destul de mare. Pentru noi, valoarea acestui trofeu constă în faptul că el dovedește existența cerbilor în Carpații Sudici, în jurul anului 1800 și că este trofeul de cerb cel mai vechi de pe teritoriul țării noastre, ce se păstrează pînă azi (13).

4. PAGUBE CAUZATE DE CERBI IN CULTURILE SILVICE ȘI AGRICOLE

Pentru lămurirea acestui aspect, au fost trimise direcțiilor regionale de economie forestieră chestionare. Din răspunsurile primite rezultă că în general pagube se constată numai în fondurile unde densitatea depășește 2 cerbi la 100 ha de pădure, cum se întîmplă în Ocoalele silvice: Săvirșin, Lipova, Timișoara, Chișineu-Criș, Tinca, Mărghița și Iacobeni.

5. CONSIDERAȚII ASUPRA RAPORTULUI ÎNTRE SEXE

Din tabelul 1 rezultă că în martie 1961 raportul între sexe la cerb era de 5397 tauri față de 9822 ciute, adică 1 : 1,83.

Această situație se prezintă nu numai analizînd cifra pe țara întregă, ci ea apare la fiecare regiune. Nu există — după tabelul 1 — nici o direcție regională silvică de economie forestieră la care raportul de sexe să fie normal. Cunoscătorii în materie consideră drept raport corespunzător intereselor calității trofeelor raportul 1 : 1 (27). Situația de mai sus dă de gîndit, deoarece efectele negative ale disproporției între sexe sînt bine cunoscute. Deci, consecința logică a presupusei disproporții ar fi începerea unei acțiuni de reducere a numărului de femele, pentru a se ajunge la raportul normal de 1 : 1. Să analizăm această problemă de capitală importanță atît pentru sporirea efectivului, cît și pentru calitatea trofeelor.

Potrivit cercetărilor lui Kröning și Vorreyer (31), din analiza a 864 feteși de cerb, a rezultat o proporție între sexe de 100 masculi la 97,5

Tabelul 4 (continuare)

7	8	9
Dispăruți 1950	Crăciun D-tru inspector vinat	Țarcul de 4 ha a fost amplasat în teren stincos, necorespunzător. Lansarea în terenul liber s-a făcut în timpul războiului 1914-1918
380	Carpații 9/1935	A fost adus 1 taur și 5 ciute din Ungaria. Mai exista și efectiv autohton.
13	DREF-Iași 16383/1961	Colonizarea pare a fi reușit
22	Comunicare scrisă de la ing. Fr. Terdic	Cerbi s-au împrăștiat și în pădurile din ocoalele vecine, deci efectivul azi este mai mare decât 22 ciți sînt în Ocolul silvic Cehul Silvaniei
	Carpații 10/1936	Comunicare în revista „Carpații” făcută de Oskar Klözel
16	Ing. D. Arnăutu	-
33	DREF-Maramureș 19390/302/1961	Nu se cunoaște numărul de indivizi colonizați. Un timp oarecare au fost ținuți în țarc
125	Idem	Idem

femele, deci o ușoară preponderență a masculilor. Acest rezultat confirmă concluziile la care a ajuns Gussone pe baza analizei a 694 fetuși. Ușoara disproporție în favoarea masculilor este fără importanță practică, și aceasta cu atât mai mult cu cât, la început, mortalitatea este mai mare la masculi, încît în scurt timp se ajunge la raportul normal de 1 : 1 (31).

Se pune întrebarea ce factori ar putea duce la stricarea acestui raport normal, care există în momentul fătutului? Răpitoarele nu pot fi cauza, dat fiind că nu este probabil ca cerbii tauri să cadă mai ușor victime lupilor decât ciutele. Braconierul care caută carne și nu trofee, de asemenea nu face nici o alegere. O cauză reală ar putea fi împușcarea, în cursul anilor, numai a taurilor. Dacă procentul de tauri vînați ar fi mare, și nu s-ar împușca și ciute, acest factor într-adevăr ar putea duce la o simțitoare disproporție. Dar, așa cum s-au petrecut lucrurile la noi în țară, unde numărul de tauri împușcați a fost mic, nici acest factor nu a putut duce la disproporția ce rezultă din cifrele statistice amintite. Tabelul 5 este o dovadă despre aceasta. S-a luat drept exemplu un teren cu un efectiv de 200 cerbi și cu raport între sexe normal de 100 tauri și 100 ciute, deci 1 : 1. Apoi, s-a presupus că timp de 6 ani s-au recoltat numai tauri, fără de nici o ciută. Numărul de tauri este destul de mare față de intensitatea recoltării din prezent la noi, dat fiind că nu cunoaștem nici un teren din țară — teren liber, nu parc — unde la un efectiv de 200 cerbi de ambe sexe să se fi recoltat în 6 ani 55 cerbi tauri. Cu toate acestea, după 6 ani, raportul între sexe nu se modifică decît puțin : de la 1 : 1 în 1955, la 1 : 1,3 în 1961. Dar sînt fonduri de cerbi în care în ultimii 6—10 ani nu s-a recoltat nimic sau aproape nimic, deoarece s-a dus, în mod just, o politică de sporire a efectivelor. În aceste cazuri, stricarea raportului normal între sexe ar trebui să fie neînsemnat sau nul. Totuși, direcțiile regionale de economie forestieră arată, și în aceste cazuri, disproporție între sexe. Este limpede că la mijloc este o eroare în aprecierea situației de pe teren. În nici un caz nu există motive care să fi dus la un raport între sexe de 1 : 1,83 cum s-a arătat.

Efectul împușcării numai a cerbilor masculi asupra raportului între sexe

Nr. curent	Anul	Efectiv la 31 III		Spor natural în cursul anului		Repartizarea sporului anual		Efectivul total la sfârșitul sezonului			Efectiv rămas		Raportul între sexe	
		♂	♀	Femele apte de reprod. 80%	Spor real anual: 40% din nr. femelelor	♂	♀	♂	♀	Total	Recofă de tauri	♂		♀
1	1955	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	100	1 : 1,00	
2	1956	100	100	80	32	16	16	116	116	232	5	111	116	1 : 1,05
3	1957	111	116	93	37	19	18	130	134	264	7	123	134	1 : 1,09
4	1958	123	134	107	43	21	22	144	156	300	8	136	156	1 : 1,15
5	1959	136	156	125	50	25	25	161	181	342	10	151	181	1 : 1,20
6	1960	151	181	145	58	29	29	180	210	390	12	168	210	1 : 1,25
7	1961	168	210	168	67	33	34	201	244	435	13	188	244	1 : 1,30
Total											55			

În această situație, a se trece la reducerea numărului de ciute ar fi o greșală, deoarece ciutele ce s-ar recolta ar proveni nu dintr-un excedent, ci din efectivul necesar pentru reproducție. Prejudiciul ar fi și mai mare în fondurile în care efectivul optim încă nu a fost atins. Aici s-ar intra în stocul de reproducție și s-ar întârzia momentul obținerii efectivului optim.

Dar să admitem că în unele terenuri de vînat libere ar fi o disproporție între sexe, ceea ce de fapt la covîrșitoarea majoritate a fondurilor nu este cazul. Tabelul 6 ne convinge că dacă efectivul este sub cel optim, nu trebuie

Tabelul 6

Îmbunătățirea raportului între sexe, la cerb

Nr. crt.	Anul	Efectiv la 31. III		Spor natural în cursul anului		Repart. sporului anual real		Efectiv la sfârșitul sezonului			Raportul între sexe	Obs.
		♂	♀	Femele apte de reprod. 80%	Spor real 31,3 40 % din nr. femelelor	♂	♀	♂	♀	Total		
1	1960	—	—	—	—	—	—	30	90	120	1 : 3,0	
2	1961	30	90	72	29	15	14	45	104	149	1 : 2,3	
3	1962	45	104	83	33	16	17	61	121	182	1 : 2,0	
4	1963	61	121	97	39	19	20	80	141	221	1 : 1,8	
5	1964	80	141	113	45	23	22	103	163	266	1 : 1,6	
6	1965	103	163	130	52	26	26	129	189	318	1 : 1,5	
7	1966	129	189	151	60	30	30	159	219	378	1 : 1,4	
8	1967	159	219	175	70	35	35	194	254	448	1 : 1,3	
9	1968	194	254	203	81	41	40	235	294	529	1 : 1,25	
10	1969	235	294	235	94	47	47	282	341	623	1 : 1,21	
11	1970	282	341	273	109	55	54	337	395	732	1 : 1,17	

să se treacă nici în acest caz la împușcarea de ciute pentru restabilirea raportului între sexe, deoarece presupunând că nu se împușcă nici un taur, raportul între sexe se ameliorează, prin simpla dinamică a înmulțirii. De la un raport între sexe de 1 : 3 în 1960, se ajunge în anul 1970, adică după 10 ani la unul de 1 : 1,17, deci la unul aproape normal.

Concluzia de ordin practic ce se desprinde de aici este: *atita timp cât pe un teren efectivul de cerbi nu a atins cifra optimă, reducerea numărului de țemele este nejustificată și ea nu face decit să întârzie procesul înmulțirii. Chiar dacă ar exista o disproporție între sexe, chiar și atunci, dacă nu se recoltează masculi sau se recoltează pușini, raportul între sexe se va îmbunătăți cu timpul. Deci pînă cînd, pe un teren nu s-a ajuns la un efectiv optim, nu este indicat să se recolteze ciute.*

6. ELEMENTE PENTRU CUNOAȘTEREA TROFEELOR DE CERB DIN R.P.R.

a) Făcînd o comparație între cele 22 trofee de cerb originare din R.P.R. prezentate la expoziția internațională de vînătoare din Düsseldorf (1954) și între 22 trofee de cerb prezentate la aceeași expoziție și avînd aproximativ același punctaj, însă provenind din Germania s-a ajuns la următoarele constatări :

- trofee romînești sînt mai lungi decit cele germane ;
- la același număr de puncte al trofeului, coarnele din Germania au circumferința prăjinilor mai mare, atît în partea inferioară, cît și în cea superioară ;
- numărul de ramuri la trofeu, ca și numărul de puncte acordat coroanei sînt mai mari la trofee germane ;
- la ramura de ghețuri nu se constată nici o deosebire ;
- la punctele numite de frumusețe, nu se constată o diferență demnă de remarcat : 12,8 la cele romînești față de 13,3 la cele germane.

b) Pentru a stabili în ce măsură trofee de cerb din R.P.R. posedă ramura de ghețuri, au fost întreprinse următoarele cercetări :

În anul 1961 au fost evaluate 138 trofee din R.P.R. Au fost analizate și evaluările a 22 trofee de cerb prezentate la expoziția internațională ce a avut loc la Düsseldorf în anul 1954. Trofee au fost împărțite în trei categorii :

- trofee fără ramura de ghețuri ;
- trofee cu ramura de ghețuri slab dezvoltată, pentru care la evaluare s-au acordat 0,5—1 punct ;
- trofee cu ramura de ghețuri bine dezvoltată cărora li s-au acordat 1,5—2 puncte.

Pentru comparație, s-au dat la urmă și constatările făcute de Emil Witting, pe baza trofeelor de la expoziția de vînătoare ținută la București în anul 1935 (37). Rezultatul este cuprins în tabelul 7, din care reiese că *părerea conform căreia la trofee romînești numai rareori ar apare ramura de ghețuri nu este confirmată de cercetările noastre.* Numai 27% din trofee sînt lipsite de ramura de ghețuri. De asemenea, cum s-a văzut, între cele 22 trofee romînești și 22 germane expuse la Düsseldorf în 1954, nu se constată diferență în ce privește ramura de ghețuri.

Existența ramurii de ghețuri la trofee de cerb românești

Proveniența datelor	Nr. de trofee	Ramura de ghețuri lipsește		Ramura de ghețuri este slab dezvoltată (0,5—1,0 punct)		Ramura de ghețuri este dezvoltată normal (1,5—2,0 puncte)	
		buc. trofee	%	buc. trofee	%	buc. trofee	%
Trofee evaluate în anul 1961	138	34	24,63	44	31,89	60	43,48
Trofee prezentate la expoziția internațională din Düsseldorf, 1954	22	4	18,18	9	40,91	9	40,91
Trofee prezentate la expoziția de vânătoare din 1935 ținută la București (37)	179	53	29,61	56	31,28	70	39,11
Total	339	91	26,84	109	32,16	139	41,00

c) În practică adeseori se simte nevoia de a se ști câte puncte C.I.C. are un trofeu de cerb care a fost evaluat după prima formulă N a d l e r.

Pentru a stabili această diferență de punctaj, au fost evaluate 109 trofee după ambele formule, stabilindu-se apoi diferența de puncte între ele. S-a ajuns astfel la indicii de mai jos, care reprezintă diferența de puncte între formula Madrid—Copenhaga pe de o parte și formula veche N a d l e r, pe de altă parte.

Caracteristici ale trofeelor	Diferența de puncte
Trofee fără coroană	7—9
Trofee cu coroană slabă, fără ramură de ghețuri, cu ramură mijlocie mediocră	11—12
Coroană, ramură de ghețuri și ramură mijlocie potrivită (calitate medie)	14—15
Coroană bine dezvoltată, ramură de ghețuri normală, ramură mijlocie mare	18—19

Aceste cifre sînt orientative și permit să se treacă de la o formulă la alta. De menționat că cea mai mică diferență de puncte constatată a fost de 6,9, iar cea mai mare de 20,8.

d) Greutatea corporală a cerbului din Carpați. Unul din mijloacele pentru a stabili greutatea corporală a cerbului eviscerat este de a lua de bază cîntărirea efectuată la intrarea cerbului în frigider. Dar se știe că la frigider cerbii sînt cîntăriți fără cap și fără picioare de la genunchi în jos. Prin urmare, pentru a putea stabili greutatea cerbului eviscerat, după uzanța internațională, este necesar ca la greutatea găsită la frigider să se adăugate greutatea capului și greutatea picioarelor de la genunchi în jos.

Cîntărind capete de cerb așa cum le taie vînătorul (înaintea primei ver-tebre), imediat după împușcare, cîntărind apoi și trofee cu maxilarul supe-

rior întreg după curățirea de carne, s-au obținut indicii provizorii din tabelul ce urmează :

Greutatea trofeului cu maxilarul superior curățat de carne kg	Adaos pentru carne și mandibulă kg	Greutatea capului cu carne și trofeu kg
5 — 7	9	15
7,1— 9	9	17
9,1—11	9	19
11,1—13	10	22

Greutatea picioarelor de la genunchi în jos, așa cum se taie la frigorifer, a fost stabilită tot prin cîntăriri, ajungîndu-se la 5—6,5 kg pentru picioarele proaspăt tăiate. Considerăm potrivit a se admite următoarele greutateți : pentru cerbi tineri 5 kg, pentru cerbi de vîrstă mijlocie 6 kg, pentru cerbi bătrîni 6,5 kg.

Adăugînd la greutatea cerbilor, așa cum sînt înregistrați la frigorifer, greutatea capului, a picioarelor de la genunchi în jos și 2 kg pentru carnea ce cade la curățirea efectuată la frigorifer s-a obținut drept greutate a cerbului eviscerat, de recoltă și de selecție, la un loc :

— pentru 21 cerbi recoltați între 1 și 18 octombrie 1959 o greutate medie de 199 kg;

— pentru 28 cerbi recoltați între 17 sept. — 23 decembrie 1960 o greutate de 193 kg.

Deosebit de aceasta, un număr de 17 cerbi au fost cîntăriți pe loc în pădure, în cursul cercetărilor. Aceștia au fost cerbi de recoltă, iar greutatea lor medie a fost de 206 kg.

Greutatea maximă constatată la cerbi eviscerati cîntăriți cu ocazia cercetărilor din 1961 a fost de 245 kg la Gurghiu și 250 kg la Iacoveni, în ambele cazuri cerbii fiind împușcați cam pe la începutul boncănitului (20—21 septembrie). Adăugînd 25% pentru viscere, se obține o greutate medie de 250 kg și una maximă de circa 310 kg pentru cerbii pe copită, din locurile și din timpul cercetărilor.

Datele de mai sus sînt numai orientative avînd la bază 66 măsurători. Dar după părerea noastră sînt primele valori stabilite pe bază de măsurători sigure.

După Bieger citat de Raesfeld-Vorreyer (31), în Germania greutatea cerbilor de recoltă eviscerati variază, după provincii, între 100,6 și 149,8 kg, în medie 125,2 kg. Mai sus, s-a arătat că în Carpați greutatea cerbului de recoltă este de 206 kg. Rezultă că cerbul românesc din Carpați este cu 64% mai greu decît cel din Germania.

III. PERSPECTIVA SPORIRII VENITURILOR DIN PUNEREA ÎN VALOARE A TERENURILOR DE CERBI

Intr-o altă parte a acestei lucrări s-a arătat că în prezent cerbul este răspîndit pe o suprafață de cca. 2 486 000 ha și că mai sînt cca. 220 000 ha în care s-ar putea extinde. La o densitate medie de 1,2 cerbi la 100 ha, s-ar

ajunge la un efectiv optim de peste 32 000 cerbi. Presupunând un raport între sexe de 1 : 1 și un spor anual real de 40 % din numărul ciutelor de cerb ajunse la maturitate sexuală, se ajunge la o recoltă anuală de cca. 5100 cerbi de ambe sexe și de toate vârstele.

Cifra de 40 % a sporului anual admisă mai sus este luată din apreciere, o astfel de cifră nefiind încă stabilită pentru țara noastră. S-ar putea ca în realitate ea să fie mai mare sau mai mică.

Între anii 1954 și 1959 pentru care avem date, recolta anuală de cerbi din țara noastră a variat între 56 și 150 cerbi. Aceasta din cauză că s-a dus o politică — justă — de sporire a efectivelor.

IV. CONCLUZII

1. În anul 1961 cerbul în R.P.R. era răspândit pe o suprafață păduroasă de cca. 2 490 000 ha, adică pe 39 % din teritoriul forestier al țării. Aria sa ar putea fi lărgită în Munții Apuseni (ocoalele silvice Remeți, Beiuș, Sudrigiu, Vașcău, Beliș, Huedin și Gilău), precum și în Munții Poiana Rusca, pe o suprafață de circa 220 000 ha.

2. Efectivul de cerbi în martie 1961 a fost de 15 200 bucăți ceea ce reprezintă 0,61 cerbi la 100 ha pădure. Considerând că efectivul mediu optim este 1,2 cerbi la 100 ha, înseamnă că azi avem numai circa jumătate din efectivul pe care pădurea l-ar putea întreține.

3. Densitatea este foarte inegală : în regiunile de șes din Banat și Crișana este în general prea mare, din care cauză cerbii fac pagube în culturile agricole și silvice, în vreme ce în Carpați, mai ales în cei sudici, densitatea, în general, este mult sub cea optimă, deci potențialul multor terenuri este insuficient folosit. Se cere, deci, în unele locuri, reducerea efectivelor, în altele depunerea de eforturi pentru sporirea lor și deci majorarea densității.

4. Regiunea Oltenia nu are cerbi, deși posedă o suprafață de păduri de munte aptă pentru acest vînat. Cu începere din anul 1960 s-au luat măsuri de colonizare.

5. Complexul de cerbi Reșița-Văliug-Anina este izolat. Pentru prevenirea efectelor negative ale consangvinității ar trebui legat printr-un coridor de cerbi cu un alt complex.

6. Cerbii din regiunile Banat și Crișana, cu excepția celor din Ocolul silvic Săvîrșin, provin din colonizări și au altă origine decît cei din Carpați.

7. Pentru lărgirea ariei de răspîndire a cerbului pe cale naturală, prima măsură este de a se crea condiții favorabile în locurile unde cerbii apar sporadic, așa încît ei să se fixeze în teren.

8. Colonizarea pe cale artificială trebuie începută urgent în partea de nord a Munților Apuseni.

9. În terenurile unde densitatea efectivelor de cerbi nu a atins cifra optimă, reducerea numărului de femele este nejustificată din punct de vedere tehnic și păgubitoare din punct de vedere economic.

10. Părerea că trofee romînești de cerb nu ar avea decît rareori ramura de ghețuri nu este confirmată de rezultatul acestor cercetări.

11. Greutatea medie a cerbilor de recoltă eviscerați proveniți din Carpați este de circa 206 kg, iar a celor pe copită de 250 kg, fiind cu 64% mai mare decât a cerbilor din Germania.

12. În momentul când efectivul de cerbi din R.P.R. va atinge cifra considerată optimă, recolta anuală va fi de oca. 5100 cerbi. Din valorificarea cărnii acestora se va putea obține un venit brut anual de cca 6 600 000 lei, fără a lua în considerare taxele ce se percep de la vânătorii turiști.

BIBLIOGRAFIE

1. Beninde Ioachim, *Zur Naturgeschichte des Rothirsches*, Editura Dr. Paul Schöps, Leipzig, 1937.
2. Bolboca I. dr., *Vinatul din proprietățile U.D.R.*, „Carpații” 1/1939.
3. Botezat E., *Coarne enorme și cerbul din regiunea Carpaților*, „Carpații” 11/1933.
4. Botezat E., *Observări cu privire la mugetul cerbilor și la problema cerbilor capitali*, „Carpații” 11/1935.
5. Botezat E., *Cerbii nobili și coarnele cu coroană sub aspect ecologic*, „Carpații” 4/1936.
6. Botezat E., *Cultivarea vânătoarei cerbului și căprioarei*, „Carpații” 9/1939.
7. Botezat E., *Cerbul lidoan și cerbul răgazan*, „Carpații” 1/1940.
8. Botezat E., *Economia cerbului*, „Carpații” 8/1943.
9. Burzu T., *Decadența unui vestit teren de vânătoare*, „Carpații” 10/1935.
10. Comșia A. M., *Cerbul sub influența omului*, „Carpații” 12/1940.
11. Comșia A. M., *Biologia și principiile culturii vinatului*, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1961.
12. Ianoși Paul, *Cerbii noștri*, „Carpații” 9/1935.
13. Ianoși Paul, *Un trofeu din Ardeal din anul 1800*, „Carpații” 3/1933.
14. Ianoși Paul, *Mugetul de cerbi în 1938*, „Carpații” 11/1938.
15. Ianoși Paul, *Mugetul de cerbi în toamna 1934*, „Carpații” 11/1934.
16. Ianoși Paul, *Mugetul de cerbi din toamna 1935*, „Carpații” 11/1935.
17. Ianoși Paul, *Mugetul de cerbi, 1936*, „Carpații” 11/1936.
18. Ianoși Paul, *Cel de pe urmă...*, „Carpații” 8/1939.
19. Klözel Oscar, *Ne degenerază cerbii?*, „Carpații” 10/1936.
20. Leoneanu G. dr., *Cerbăria de la „Secu” jud. Neamț*, „Carpații” 1/1934.
21. Linke Wilhelm, *Der Rothirsch*, Editura A. Ziemsen, Wittenberg, Lutherstadt, 1957.
22. Miess Ludovic, *Vânătoarea mea de cerbi și capre negre în 1933*, „Carpații” 12/1934.
23. Nacas Iosef, *Cauzele regresului creșterii cervidelor și mijloacelor de îndreptare*, Vedecke Prace 1/1957, Traducere.
24. Philipowicz I. dr., *Despre cerbul carpatin și ocrotirea lui*, „Carpații” 6/1933.
25. Philipowicz I. dr., *Ne degenerază cerbii?*, „Carpații” 8/1936.
26. Philipowicz I. dr., *Cerbi capitali*, „Carpații” 8, 9 și 10/1937.
27. Philipowicz I. dr., *Cele 6 faze de dezvoltare ale unui contingent de cervide*, „Carpații” 5/1946.
28. Popescu Cornel C. și Scărlătescu Gh., *Criterii provizorii pentru determinarea bonității jundurilor de vânătoare din R.P.R.*, Studii și cercetări, vol. XXII A. 1961.
29. Popescu I. B., *Ne degenerază cerbii?*, „Carpații” 3/1937.
30. Popescu I. B., *Cerbii noștri*, „Carpații” 8/1933.
31. Raesfeld Ferdinand, *Das Rotwild*, Edit. Paul Parey, Berlin, 1957.
32. Vogt Frantz, *Parcul Schneeberg în 1937*, „Carpații” 9/1938.
33. Vulcu S., *Ne degenerază cerbii*, „Carpații” 3/1937.
34. Vulcu S., *Cerbul rominesc*, „Carpații” 9/1946.
35. Waldläufer, *Efectele legii de vânătoare germane din 3 iulie 1934 asupra formației coarnelor cervidelor*, „Carpații” 1/1939.
36. Witting E., *Cerbul nostru carpatin*, „Carpații” 4/1933.
37. Witting E., *Creanga de gheață la trofeele de cerb*, „Carpații” 7/1935.
38. * * * *Jagd und Hege im aller Welt*, Edit. Heinzwolf Kölzig, Düsseldorf 1955.

РАСПРОСТРАНЕНИЕ И ПЛОТНОСТЬ ПОГОЛОВИИ ОЛЕНЯ, А ТАКЖЕ ЭЛЕМЕНТЫ ДЛЯ ПОЗНАНИЯ КАЧЕСТВА ТРОФЕЕВ

КОТТА В.

Резюме

В 1960 и 1961 гг. были произведены исследования относительно карпатского оленя РНР. Результаты исследований следующие: в 1961 году олень был распространен на площади в 2 490 000 га, т.е. на 39% всей лесной территории страны. Кроме этого существует еще облесенная площадь в 220 000 га, в которой возможно расширение ареала в будущем. Плотность популяции оленя варьирует значительно в различных лесничествах. В марте 1961 г. средняя плотность по стране составляла 0,91 оленя на 10 га лесной территории. В виду того, что оптимальная средняя плотность по стране оценивается в 1,2 оленя на 100 га, означает, что в настоящее время имеем половину основного поголовья, которое считается оптимальным. Но если анализировать по лесничествам, устанавливается, что на западе страны, в некоторых охотничьих хозяйствах плотность превышает 2 оленя, достигая до 6 оленей на 100 га площади. Здесь олени причиняют повреждение лесным и сельскохозяйственным культурам, следовательно их число необходимо сократить. Обыкновенно плотность меньше в Карпатах и больше на равнине. Только 18,5% лесной площади, заселенной оленями имеет плотность сверх 1 оленя на 100 га, а на 59% плотность меньше 0,51 оленей на 100 га леса (таблица с).

В таблице 4 и на рис. 1 показаны выпуски оленя, произведенные за последние 80 лет. Из таблицы 4 следует, что олени из запада страны были привезены из Центральной Европы, в то время как находящиеся в Карпатах — туземные.

Расчетами из таблицы 5 доказывається, что независимо от времени достижения на одной площади оптимальной плотности поголовья оленей, уменьшение числа даней не оправдано. Даже при существовании диспропорции в соотношении полов, даже и тогда, когда не охотятся совершенно или мало на быков, соотношение между полами улучшается современным, достигая в течение 10 лет од соотношения между родами в 1 : 3 до 1 : 17. Когда полевые работники указывают на диспропорцию в отношении полов, часто речь идет об ошибочной оценке.

Из таблицы 7 следует, что приблизительно 41% карпатских оленей имеют ледовый отросток развитый нормально, 32% — слабо развитый, а у 27% он отсутствует.

У оленей отстремных на трофей, застрелянных 1961 году в период рева, чистый вес составлял 206 кг. Максимальный, установленный в этом году чистый вес у измеренных оленей составлял 250 кг (21 сентября). Добавляя 25% для внутренностей, получается у живого оленя средний вес в 250 кг и максимальный — в 310 кг. Эти цифры необходимо считать приблизительными, т. к. они основываются на небольшом числе измерений.

После того, как будут произведены выпуски оленей на площадь в 220 000 га и будет достигнута средняя оптимальная плотность в 1,2

олени на 100 га леса, поголовье оленя в РНР, рассчитанное на 1 апреля, достигнет приблизительно 32 000 голов, из которых для охоты будет предназначено 5100 голов, стоимостью мяса в 6 600 000 лей. Между 1954—1959 гг, благодаря политики увеличения поголовия оленей, как это и нормально, отстрел варьировал между 56 и 150 оленями в год.

VERBREITUNG, DICHTIGKEIT DER HIRSCHBESTÄNDE UND GRUNDLAGEN FÜR ERKENNTNIS DER QUALITÄT DER TROPHÄEN

COTTA V.

Zusammenfassung

In den Jahren 1960 und 1961 wurden Forschungen hinsichtlich einiger Aspekte des Hirsches in der R.V.R. durchgeführt. Das Ergebnis der Forschungen ist folgendes: im Jahre 1961 war der Hirsch auf 2 490 000 ha, das heisst 39% der bewaldeten Fläche des Landes, verbreitet. Ausserdem ist noch eine Waldfläche von 220 000 ha, in welcher in der Zukunft die Ausdehnung der Fläche möglich ist. Die Dichtigkeit der Verbreitung des Hirsches ist je nach Forstamt verschiedentlich. Im März 1961 war die Durchschnittsdichtigkeit im Lande 0,61 Hirsche pro 100 ha Waldfläche. Da die optimale durchschnittliche Dichtigkeit im Lande auf 1,2 Hirsche pro 100 ha geschätzt ist, bedeutet dies, dass wir gegenwärtig die Hälfte des für optimal angesehenen Grundbestandes haben. Falls aber die Lage nach Forstämter analysiert wird, stellt man fest, dass in einigen im Westen des Landes befindlichen Jagdrevieren die Dichtigkeit 2 Hirsche pro 100 ha übersteigt, sogar bis 6 Hirsche auf der selben Fläche erreicht. Hier verursachen die Hirsche Schaden in der Forst- und landwirtschaftlichen Kulturen, so dass deren Stand verringert werden muss. Im allgemeinen ist die Dichtigkeit in den Karpaten kleiner und im Flachland grösser. Nur 18,5% der von Hirschen bevölkerten, bewaldeten Fläche erreicht über einer Hirsch pro 100 ha, während auf 59% die Dichtigkeit unter 0,51 Hirsche pro 100 ha Wald ist (Tabelle 1).

In der Tabelle 4 und Abbildung 1 sind die in den letzten 80 Jahren durchgeführten Kolonisierungen von Hirschen ersichtlich. Aus der Tabelle 4 ergibt sich, dass die im Westen des Landes existierenden Hirsche aus Zentral-europa gebracht wurden, währenddem diejenigen in den Karpaten autochtone sind. Durch die Berechnung laut Tabelle 5 wird der Beweis erbracht, dass solange auf einem Gebiet der Hirschbestand die optimale Höhe nicht erreicht hat, die Verminderung der Zahl der Hirschkuhe ungerechtfertigt ist. Auch falls eine Disproportion der Geschlechter bestehen würde, auch dann wenn keine oder wenig männliche Hirsche geerntet werden, verbessert sich das Verhältnis der Geschlechter mit der Zeit, und erreicht in 10 Jahren das Verhältnis 1 : 1,17 anstatt 1 : 3. Wenn das Aufsichtspersonal eine Disproportion den Geschlechter anzeigt, handelt es sich oft um eine falsche Schätzung. Aus der Tabelle 7 ist ersichtlich, dass etwa 41% der Karpatenhirsche normal entwickelte Eis-Sprosse, 32% schwach entwickelte hat, dagegen bei 27% fehlt es gänzlich.

Bei den Ernterhirschen (ohne Aufbruch) welche im Jahre 1961 in der Brunftperiode erlegt wurden, war das Gewicht 206 kg. Das festgestellte Maximalgewicht bei den gemessenen Hirschen in diesem Jahr, am 21 September war 250 kg. Hinzugerechnet 25% für Aufbruch ergibt sich für einen Hirsch ein Durchschnittsgewicht von 250 kg und ein Maximalgewicht von 310 kg. Diese Ziffern dienen nur zur Orientierung, da sie sich auf eine geringe Anzahl von Messungen stützen.

Nachdem auf den 220 000 ha, Hirsche angesiedelt werden und die optimale durchschnittliche Dichtigkeit von 1,2 Hirsche pro 100 ha Wald erreicht wird, wird der Hirschbestand der R.V.R. am 1 April auf 32 000 Exemplare steigen, wovon 5100 Exemplare mit einem Wert an Fleisch von 6 600 000 Lei geerntet werden können. In dem Zeitraume von 1954—1959, als die Vermehrung der Bestände als Ziel gesetzt wurde, wie es auch richtig ist, betrug die jährliche Ernte 56 bis 150 Hirsche.

DISTRIBUTION, DENSITY OF RED-DEER STANDS AND ELEMENTS TO DETERMINE THE QUALITY OF TROPHIES

C O T T A V.

S u m m a r y

In 1960 and 1961 research work was carried out on some aspects of red-deer bology in the R.P.R. The results show that in 1961, it occupied a surface of 2 490 000 ha, that is over 39% of the forested land of the country. Besides there is still a forested region of 220 000 ha where it might speard over in the years to come. The density of the deer stands varies considerably from one forest district to the other. In March 1961, the average density for the whole country was 0,61 for a 100 ha of forested territory. Considering that the optimum average density for the whole country is appreciated to be 1,2 deer for a 100 ha, it follows that at present we have but half of the stands considered to be optimum. But if we analyse the situation for different forest districts we find that in the western part of the country, on some game grounds, the density exceeds 2 deer for a 100 ha, reaching even 6 deer on the same surface. In these parts, they bring about damages to silvicultural and agricultural crops, so that their number should be reduced. Usually, the density is less great in the Carpathian range and greater in the plain. Only 18,5% of the forested land populated with deer has a density of over 1 deer per 100 ha, and on over 59% the density is less than 0,51 deer for a 100 ha (table 1).

In table 4 and fig. 1 are presented the colonizations with deer in the last 80 years. It results that the deer in the western part of the country were brought from Central Europe, whereas in the Carpathians they are native. The calculus in table 5 proves that as long as the deer stands on a certain ground have not attained the optimum number, it is wholly unjustified to reduce the number of does. Even if it was a disproportion between sexes, even then the sex ratio would grow better in the course of time if we don't hunt bulls at all or only a few of them. In ten years, we might have a sex

ration of 1 : 1,17 instead of 1 : 3. When the field operators say there is a disproportion between sexes, most of the time we are faced only by a wrong appreciation.

Table 7 shows that about 41% of the Carpathian deer have the bay-antler normally developed, 32% underdeveloped and 27% miss it.

Eviscerated deer, shot in 1961 during the belling period, weighed 206 kg. The maximum weight observed this year for measured deer was 250 kg. on September, 21 st. Adding 25% for the viscera we find a medium weight of 250 kg and a maximum weight of 310 kg. These numbers are but guiding ones seeing that they are based on a reduced number of measurements.

After colonizing with deer the surface of 220 000 ha and reaching the optimum density of 1,2 deer for a 100 ha forested land, the deer stands in the R.P.R. mill amount to 32 000 individuals on April, 1st, out of which 5100 will be harvested yearly. The value of the meat will amount to 6 600 000 lei. Between 1954—1959, owing to the policy of incereasing the deer stads, the harvest varied between 56 and 150 deer yearly.